

שלא יפסלנה הולד מן הבעל הראשון:

ולא נעשה ולד מן הבעל הראשון כולד מן הבעל השני לתרומה!

ונאמר שבת כהן שנישאת לישראל, ויש לה הימנו בן, ושוב חזרה ונישאת לישראל אחר, ואין לה הימנו בן, הרי זו שבה לאכול בתרומת בית אביה, מקל וחומר מיבום, שאין הבן מן הנישואין הקודמים פוטר אותה מלהיזקק ליבום כשמת בעלה השני בלי בנים!?

ומה ביבום, שהוא מקום שעשה בו הכתוב בנים מתים כבנים חיים, לפוטרה מן הייבום — לא עשה בו הכתוב את הולד מן הבעל הראשון כולד מן הבעל השני לפוטרה מן הייבום.

תרומה, שהיא מקום שלא עשה בו הכתוב בנים מתים כבנים חיים לענין תרומה — אינו דין שלא נעשה בה את הולד מן הבעל הראשון כולד מן הבעל השני, לפוסלה מן התרומה.

והתשובה היא:

תלמוד לומר "ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה, וזרע אין לה, ושבה אל בית אביה".

וזו — הא יש לה זרע, ולכן אינה שבה לבית אביה.

והתשובות [נעשה ולא נעשה] על החילוק בולד בין יבום לתרומה:

השאלה הראשונה, "נעשה" בולד, היא:

ונעשה ולד מן הבעל הראשון כולד מן הבעל השני לענין יבום, ונאמר שאם נישאת האשה לבעל הראשון, והיה לה בן ממנו, ושוב נישאת לבעל שני, ואין לה הימנו בן, שתיפטר מן היבום, מקל וחומר מתרומה, שמצינו בה, שאפילו בן מישראל שיש לה מנישואין קודמים, פוסלה מאכילת תרומה —

ומה בתרומה, שהיא מקום שלא עשה בו הכתוב בנים מתים כבנים חיים לענין תרומה — בכל זאת, עשה בו הכתוב את הולד מן הבעל הראשון כולד מן הבעל השני — לפוסלה מן התרומה.

יבום, שהוא מקום שעשה בו הכתוב בנים מתים כבנים חיים, לענין יבום — אינו דין שנעשה בו את הולד מן הבעל הראשון כולד מן הבעל השני לפוטרה מן הייבום!?

תלמוד לומר "ובן אין לו", תלה הכתוב את הבן בבעל ולא באשה. והא אין לו לבעל השני בן.

והשאלה השניה היא "לא נעשה", דהיינו, להיפך, שיהיה דין התרומה כדין היבום,

הדרן עלך פרק יש מותרות

אחר שעת נפילה, כאשר בשעת הנפילה לא היה בה דין יבום, אלא נפטרה כדין אשת אח שיש לו בנים.

ועיין בסוף עמוד הראשון במסכת יבמות בדברי התוס' בביאור הפטור של דרכי נועם, ובדברי האחרונים, ובברכת שמואל שם, המבאר ענין זה בהרחבה.

שאינה מתייבמת כשמת הבן, או אינו אלא גילוי שכן הוא דין היבום.

והגר"ש רוזובסקי זצ"ל הוכיח מלשון רש"י "הילכך, על כרחך מה שאמרה תורה שאין האשה מתייבמת אלא אם כן "ובן אין לו", בשעת מיתה קאמר, והרי יש לו" — שהוא גילוי לעיקר דין יבום, שלא יתכן שיחזור דין יבום